

שאלה: מה יעשה אדם שמתארח בבית שלא הטבילו בו את הכלים, ואין שם כלי חד פעמי?
הוא חושש פן יפגע ברגשותיו של המארח.

תשובה: בשולחן ערוך (יורה דעה, סוף סי' קכ) כתב רמ"א "ואם עבר והשתמש בכלי בלא טבילה, לא נאסר מה שנשתמש בו, ויטבלנו עוד". דבריו אלו משמעותם ששכח בשוגג, ולא שיעשה כן במזיד. אבל הרב משה פיינשטיין בשו"ת אגרות משה (יורה דעה ח"ב סי' מא) כותב "שאפילו אם השתמש בכלי במזיד, לא נאסר המאכל".

רבו פוסקי זמננו האוסרים לאכול לכתחילה בכלי זה, אבל בספר "אבני דרך" (חלק חמישי, ירושלים תשע"ב עמ' 43) מביא הרב אלחנן נפתלי פרינץ דברי הרא"ש (על ע"ז פרק ה פסקא ל"ו) "ולא מסתבר כלל שאם נשתמש בכלי קודם טבילה שיהא אסור כל מה שבתוכו". ולכן הספר הנ"ל בענין שאלה זאת מורה להתיר אפילו לכתחילה.

הרב שלמה זלמן אויערבך (מנחת שלמה, ח"ב סי' ס"ו) טוען שאפילו למאן דאמר שטבילת כלים דאורייתא, אבל איסור השימוש בכלי הוא רק דרבנן. וכאן שאין לאורח בעלות על הכלי, וגם בעל הבית לא יתן לו במעמד שהוא להטביל את הכלי, מותר להשתמש בו.

ובשו"ת בית אבי (של ר' יצחק אייזיק ליעבעס, סי' קטז). דבריו הובאו ב"הטבלת כלים" של הרב צבי כהן, עמ' פו-פז) מיקל למתארח אצל אחר לאכול ולשתות מכלים שלא הוטבלו, כיון שאין כאן לא שאלה ולא שכירות, שאינו מתחייב באחריות הכלי אם נשבר. וגם האורח אין לו נפקא מינה אם לאכול מכלי זה או מכלי אחר. וגם לפי שו"ת ישועות יעקב, חיוב הטבילה הוא על הבעלים, לא על האורח.

אני מוסיף לטעון, כבר החליטו רוב הפוסקים שמצות טבילת כלים היא מדרבנן. כאן יש לפנינו ספק בענין דרבנן של רבנן (לפי רש"ז אויערבך הנ"ל). ובמקרה של חשש הלבנת פנים של המארחים, ודאי ראוי להקל ולסמוך על המתירים. וזאת אפילו אם ידע האורח שגם אחר כך המארח לא יטביל אותם הכלים, המאכלים לא נאסרו.